

NIČENIE NEPRIATEĽSKÝCH VZDUŠNÝCH VÝSADKOV V HLĚBKE OPERAČNEJ ZOSTAVY

Možnosti nepriateľa vo vysadení vzdušných výsadkov na začiatku vojny

Od vzniku Severoatlantického paktu nebolo väčšie cvičenie jeho ozbrojených síl, na ktorom by neboli precvičované spôsoby použitia vzdušných výsadkov rôzneho určenia. Veľký význam je prikladaný štúdiu skúseností výsadkových vojsk z druhej svetovej vojny a z lokálnych konfliktov. Západní vojenski špecialisti zdôrazňujú podiel, ktorý mali výsadkové vojská na výsledok vojen v Indočíne, Alžírsku, na Blízkom východe, Indickom subkontinente, vojne o Falklandské ostrovy a v ďalších konfliktoch.

Všestranne sú skúmané otázky bojového použitia vzdušných výsadkov, ktoré je chápané ako súčasť operácie pozemného vojska.

1. Súčasná doktrína pozemného vojska USA „kombinovaného vzdušného a pozemného boja“ formulovaná v poľnom poriadku FM 100-5 „Operations“ a strategicko-operačný princíp NATO „úder proti silám v hĺbke“ ešte viac zdôraznili úlohu výsadkových vojsk v súčasnom boji a operácii.

2. Trvale je zdokonaľovaná organizačná štruktúra výsadkových vojsk s cieľom okrem iného zvýšiť ich prepraviteľnosť vzduchom. Širším zavádzaním nových modernejších prepravných a podporných prostriedkov najmä vrtuľníkov sa súčasne zvyšuje aeromobilnosť motorizovaných a mechanizovaných jednotiek. Veľmi zreteľne je to vidieť na „divizii-88“ USA, ktorá začlenením vrtuľníkovej brigády môže teraz

bez posilnenia časťou síl viesť aeromobilový boj.

Vzdušné výsadky môžu byť použité vo všetkých druhoch boja a operácie. Môžu byť vysadzované v blízkom aj hlbokom tyle protivníka, bojovať aj v zostave vlastných vojsk, byť v zálohe alebo dokonca bojovať proti nepriateľským výsadkom. Predpokladá sa, že najväčšie použitie budú mať výsadky v útočnom boji. Rýchla preprava a vysadenie na cieľ alebo v jeho blízkosti zvyšuje moment prekvapenia a vytvára predpoklady pre plnenie úloh aj menšími silami a bez veľkých strát. Široká použiteľnosť výsadkových a aeromobilových vojsk nie je daná iba ich organizačnou štruktúrou, výzbrojou a zásadami bojového použitia, ale i výberom ľudí s tvrdým výcvikom.

Podľa cieľa a úloh, ktoré budú plniť, sa v západných armádach výsadky delia na:

- taktické vzdušné výsadky,
- operačné vzdušné výsadky,
- vzdušné výsadkové prepady,
- výsadky zvláštneho určenia.

Taktické a operačné vzdušné výsadky budú plniť tieto úlohy:

- ovládnuť dôležité objekty a priestory v tyle protivníka a udržať ich do príchodu hlavných síl (napr. komunikačné uzly, prechody cez vodnú prekážku, prechody cez štátnu hranicu, letiská atď.),

- ničiť PJN, miesta velenia, spojovacie uzly, sklady jadrovej munície, prostriedky REB, PVO,
- brániť protivníkov v odchode, narušovať jeho zásobovanie,
- obsadiť alebo ničiť dôležité vojenské objekty a objekty národného hospodárstva,
- narušovať mobilizačné rozvinutie vojsk,
- využiť výsledky jadrových úderov pre zabezpečenie rozvíjania úspechu a zvýšenie tempa útoku vlastných vojsk,
- obmedziť manéver a prísun záloh, druhých sledov vojsk protivníka, izolovať priestor bojovej činnosti,
- odrezať ústupové cesty a dokončiť obkľúčenie vojsk protivníka,
- podporovať alebo posilňovať vlastné vojská, ktoré sú v nebezpečenstve obkľúčenia, alebo sa v ňom nachádzajú,

- viesť prieskum a diverznú činnosť,
- organizovať, podporovať a koordinovať nepriateľské akcie a činnosť záškodníkov na území protivníka,
- vykonávať vzdušné výsadkové prepady,
- v súčinnosti s jednotkami bitevných vrtuľníkov prehradzovať medzery, ktoré vznikli v zostave vlastných pozemných vojsk,
- vystriedať jednotky prvého sledu.

Rozdiel medzi úlohami taktických a operačných výsadekov treba vidieť predovšetkým, že sa plnia v prospech boja alebo operácie a samozrejme aj v sile výsadku, hĺbke a dobe činnosti. Rozdelenie, hodnota a možnosti vytvárania vzdušných výsadekov na stupni brigády až armádneho zboru sú zrejme z **tabuľky 1 a 2.**

Taktické vzdušné výsadky

Tabuľka 1

Štát	Vytvára	Sila	Spolu výsadekov	Doba činnosti (h.)	Hĺbka vysadenia	Prepravuje
USA	brigáda	čata až zosilnená rota	1	6—12	10—20	vrtuľníková brigáda divízie, vrtuľníková skupina az
	divízia	zosilnená rota	2—3	6—12	10—20	
		až zosilnený prápor	1	až 24	15—50	
	armádny zbor	zosilnená rota	8	6—12	10—20	
		zosilnený prápor	2—3	až 24	15—50	
		brigáda	1	24 a viac	40—60	
NSR	brigáda	čata až zosil. rota	1		12—15	Idolp, strdop az
	divízia	až zosilnený prápor	1	až 24	do 20	
	armádny zbor	zosilnená rota	6		10—15	
		zosilnený prápor	2		15—20	
FRANCIA	divízia	zosilnená rota	1—2	do 12	20—60	vrtp, vrts az
	armádny zbor	mop (pp)	1	do 24	do 100	

Operačné vzdušné výsadky

Tabuľka 2

NSR	armádny zbor	vzb	1	až 48	80—150	dopravné letectvo
Skup. armád		vzb, aerb	2—3	2—4 dni	100	dopravné letectvo
		vvd	2	4—6 dni	až 400	organické letectvo
		vvd-aerd	2		60—120	organické letectvo

Operačné výsadky môžu byť vysádzované ako padákové dopravným letectvom, ako pristávacie vysadené dopravným letectvom alebo vrtuľníkmi vojskového letectva. Ak sa vysádzovanie uskutočňuje vo viacerých sledoch, potom zvyčajne prvý sled je padákový, druhý a ďalší sled je pristávací.

Pre plnenie úloh operačných vzdušných výsadek a aeromobilových operácií má pozemné vojsko USA vo svojom zložení 82. vvd a 101. vvd-aer., Francúzsko 11. vvd a 4. aerd, NSR 1 (9) vvd, ktorej výsadkové brigády sú priamo podriadené armádnym zborom a plnia aj taktické úlohy. Ich organizačná štruktúra a výzbroj je uvedená v príslušných predpisoch.

Bojové použitie operačného výsadku možno z časového hľadiska rozdeliť do troch období:

- príprava a vzdušná preprava,
- vlastné vysadenie,
- boj v tyle protivníka.

Pred nasadením sa operačný vzdušný výsadok sústreďuje vo východiskových priestoroch pre vysadenie, ktoré sú v hĺbke 150–250 km od čiar dotyku. Zahrňujú odletové letiská a vyčkávacie priestory. Pre divíziu treba dovedna 13–20 a pre brigádu 4–5 odletových letísk. Predpokladá sa, že vzdušná výsadková divízia môže byť naložená za 1,5–2 hodiny a brigáda za 30–60 minút. Na vzdušnú prepravu divízie treba v závislosti od posilnenia 450–500 stredných a ťažkých lietadiel, pre brigádu okolo 100 lietadiel.

Prelet a vysadenie je zabezpečený taktickým letectvom, bitevnými vrtuľníkmi, údermi riadených striel s úlohou umlčať na smere preletu a v priestore vysadenia palebné prostriedky protivníka, predovšetkým PVO a vybojovať na potrebný čas nadvládu vo vzduchu. Pre vysadenie sa volí jeden hlavný a jeden záložný priestor vysadenia o rozlohe 2500–4500 km² pre divíziu a 100 km² pre brigádu.

Sily a prostriedky operačného vzdušného výsadku sa spravidla členia do troch sledov: úderný sled, hlavné sily, tylový sled.

Úlohou prvého úderného sledu — zvyčajne padákového — je ovládnuť a udržať rozhodujúce priestory pre vysadenie hlavných síl a začať plniť bojové úlohy.

Vysadenie hlavných síl môže byť kombinovaným spôsobom, t. j. padákmi a pristátim lietadiel. Hlavné sily rozširujú bojovú činnosť za účinnej palebnej podpory. Účinnou činnosťou, prepadmi, ničia alebo sa zmocňujú určených objektov, opevňujú sa v dobytých priestoroch a bránia ich do príchodu vlastných vojsk.

Úlohou tylového sledu, ktorý je vysádzovaný ako posledný, je zaistiť hlavné sily potrebným materiálom a zabezpečovať príjem zásob zo vzduchu.

V operáciách skupiny armád na stredo-európskom priestore vojnové činnosti sa predpokladá použitie aeromobilových súčastí o sile brigády alebo divízie. U armádnych zborov je možné vysadenie brigádneho aeromobilového skupenia z pridelených síl alebo z vlastných síl o hodnote zosilneného práporu.

Brigádne aeromobilové taktické skupenie sa skladá z 2–3 aeromobilových práporov a posilových delostreleckých, protiletadlových, prieskumných, ženijných a zdravotníckych jednotiek, z jednotiek bitevných a dopravných vrtuľníkov. Zaujíma východiskový priestor o rozlohu asi 30–50 km² vo vzdialenosti 20–70 km od čiar dotyku. Na vysadenie treba okolo 250 dopravných a výsadkových vrtuľníkov. Na palebnú podporu za preletu a pri vysadení okrem taktického letectva ďalších 50 bitevných vrtuľníkov.

Aeromobilová divízia môže byť zasadená súčasne alebo po jednotlivých brigádach. Organickými prostriedkami môže vysadiť v jednom kolobehu úderný sled o sile brigádneho aeromobilového skupenia v zložení dvoch aeromobilových práporov s časťou posilnenia. Východiskový priestor zaujíma o rozlohe 4000–6000 km² v hĺbke 70 aj viac km od línie frontu.

Bojové použitie aeromobilových súčastí zahrnuje podobne ako u operačných vzdušných výsadek 3 obdobia: prípravu a vzdušnú prepravu, vlastné vysadenie, boj v tyle protivníka.

Cieľom vzdušných výsadkových prepádov môže byť zničenie alebo ovládnutie prostriedkov jadrového napadnutia, PVO, skladov jadrovej munície, miest velenia a spojenia, letísk, mostov a iných dôležitých objektov. Tiež oslobodenie vojnových zajatcov zo zajateckých táborov, zmocnenie sa významných štátnych, politických a vojenských činiteľov a ukoristenie nových alebo neznámych druhov bojovej techniky patrí k úlohám jednotiek uskutočňujúcich vzdušný výsadkový prepad.

Jednotka, ktorá vykonáva vzdušný výsadkový prepad, sa spravidla bude deliť na skupiny: veliteľskú, údernú, zaistovaciu a záložnú.

Charakteristickou črtou v činnosti jednotiek uskutočňujúcich vzdušný výsadkový prepad je iniciatívna rozhodná činnosť, obmedzený čas pôsobenia v tyle. Po splnení úlohy sa zvyčajne vracajú do zostavy vlastných vojsk. Ak nie je možný návrat prechádzajú na diverznú a záškodnícku bojovú činnosť.

Zloženie síl a ďalšie údaje sú uvedené v **tabuľke 3**.

Posledným druhom sú **výsadky zvláštno-
ho určenia**. K nim možno počítať skupiny špeciálnych síl (Special forces group) americkej armády tzv. Zelené baret. V súčasnosti má americké pozemné vojsko 8 skupín špeciálneho určenia. Všetky sú dislokované na území USA. Príprava skupín je zameraná podľa jednotlivých priestorov vojnovnej činnosti. Pre stredoeurópsky priestor je predurčená 10. skupina špeciálnych síl. Jej jeden prápor je trvalo dislokovaný v Bad Tolz v NSR. K hlavným úlohám špeciálnych síl patrí diverzia, sabotáž, teror, organizovanie band, dezorganizovanie štátneho a vojenského riadenia, prieskum najdôležitejších objektov a rad ďalších úloh. Základnou jednotkou špeciálnych síl je prieskumno diverzný odriad o sile 14 ľudí. V skupine špeciálnych síl v zložení ktorej sú tri prápory, každý o troch rotách, v rote 5 prieskumno diverzných odriadov, teda dovedna v skupine je 45 prieskumno diverzných odriadov. Pri rozdelení odriadu na dve samostatné časti môže skupina vytvoriť až 90 menších prieskumno diverzných odriadov. Pre ničenie najdôležitejších objektov môžu byť PzDO vybavené prenosnými jadrovými mínami-kt 0,01 až 0,1.

Menej známu jednotkou špeciálnych síl je odriad Delta o sile asi 200 osobitne vybraných a pripravených vojakov. Aj keď oficiálne bola táto jednotka predurčená na boj s terorizmom, je známo, že na Grenade bola použitá 2 dni pred intervenciou na obsadenie kľúčových objektov.

Prieskumno diverzné úlohy plnia v americkej armáde aj útvary a jednotky Rangers 75. pp tzv. Čierne baret v zložení ktorého sú 3 prápory, každý o 3 rotách. V rote možno vytvoriť dovedna 24 prieskumných odriadov po 5 prieskumníkoch. Prápor Rangers môžu byť pridelované skupine armád a na smere hlavného úderu aj armádnemu zboru. Na druhých smeroch budú armádne zbory posilňované rotou Rangers. Hĺbka ich činnosti sa predpokladá do 450 aj viac km.

K výsledkom špeciálneho určenia možno počítať aj samostatné rotu hlbokého prieskumu armádných zborov, u ktorých sa predpokladá okrem prieskumu plniť aj diverzné úlohy do hĺbky 150–200 km. Dovedna môže byť u armádného zboru USA vytvorených 36–38 PzDO [32 SHPz rotu hlbokého prieskumu armádného zboru a 4–6 prieskumných diverzných hliadok ľahkého obrneného pluku], u NSR 20 SHPz a v armádnom zboru Francúzska tiež 20 SHPz.

Prieskumno diverzné jednotky zo síl špeciálneho určenia Rangers a hlbokého prieskumu môžu pôsobiť v základnej jednotke, t. j. prieskumno diverznom odriade, ale i o sile 2–3 aj viac odriadov spolu, ak bude treba ničiť dôležitý a rozmernejší objekt. Tomu musí zodpovedať aj spôsob ich ničenia a sily na to vyčlenené.

Za predpokladu, že skupina armád bude zložená z 5–7 armádných zborov, bude posilnená: jednou vzdušnou výsadkovou divíziou, jednou aeromobilovou divíziou, jedným práporom Special forces, jedným až dvoma práporami Rangers, potom z organických a pridelených síl môže byť v priebehu útočnej operácie vysadených dovedna: do 100 taktických a operačných výsadekov, 15–30 prieskumno diverzných odriadov Special forces, 72–144 prieskumno diverzných odriadov Rangers, 136–176 skupín hlbokého prieskumu armádných zborov.

Okrem toho do hĺbky operačnej zostavy našich prvosledových armád bude pôsobiť aj časť neorganických prieskumno diverzných odriadov divízií.

Uvedený vysoký počet výsadekov rozličného druhu, sily a zloženia, výzbroje a bojovej techniky vysadených v priebehu útočnej operácie skupiny armád bude kladť značné nároky na plánovanie, organizáciu a vlastné ich zničenie. Znalosť zloženia, organizačnej štruktúry a spôsobov bojovej činnosti nepriateľských výsadekov je prvým predpokladom úspešnej činnosti veliteľov, štábov a vojsk, ktoré ich ničia.

Tabuľka 3

Vytvára	Hodnota	Hĺbka vysadenia	Doba činnosti (h.)	Spôsob vysadenia
armádny zbor skupina armád	vvpr, aerpr až vvb, aerb	150 i viac	3–6 i viac	padákom, vrtuľníkmi a kombinovane

Zásady ničenia vzdušných výsadvkov nepriateľa

V súčasných podmienkach vedenia boja a operácie vzrastá význam ochrany a obrany proti vzdušným výsadvkom nepriateľa, zvlášť v podmienkach nedokončeného mobilizačného a operačného rozvinutia vojsk. Ich veľký počet, rozdielna sila, výzbroj a úlohy, ktoré môžu plniť v taktickej a operačnej hĺbke bude vyžadovať rozdielny prístup a spôsob ich zisťovania a ničenia.

Cieľom obrany proti vzdušným výsadvkom nepriateľa je:

- včas zistiť možné použitie výsadvkov nepriateľa a uviesť do pohotovosti sily a prostriedky na obranu a na boj s nepriateľskými výsadvkami,
- zabrániť nepriateľským výsadvkom ovládnuť alebo zničiť objekty, priestory, zariadenia alebo plniť iné úlohy,
- zničiť vzdušný výsadvok nepriateľa.

Aby obrana a ochrana proti vzdušným výsadvkom nepriateľa bola účinná musí **zahŕňať** opatrenia boja a ich ničenia vo všetkých fázach ich činnosti, a to:

- ničenie výsadvku a jeho prepravných prostriedkov v priestoroch sústreďenia a pri jeho nakladaní do začatia prepravy,
 - ničenie lietadiel vo vzduchu, počas vzdušnej prepravy a pri vysadzovaní,
 - vyhľadávanie výsadvkov a ich likvidácia v tom prípade, keď boj nebol začatý.
- Na ničenie výsadvkov budú vyčleňované sily a prostriedky, ktoré môžeme rozdeliť do dvoch základných skupín:
- frontové sily a prostriedky,
 - teritoriálne sily a prostriedky.

Podľa tohto rozdelenia môžeme charakterizovať, že na ich ničenie sa budú účastniť sily a prostriedky frontu a teritoriálne sily a prostriedky.

Treba si uvedomiť, že ničenie výsadvkov si bude vyžadovať značné sily a prostriedky, preto je žiadúce vopred protivýsadvkovú obranu dôsledne pripraviť a skoordinať činnosť všetkých síl a prostriedkov frontu a teritória.

Podľa druhu činnosti nepriateľských výsadvkov sa budú používať najúčinnšie sily a prostriedky, ktoré sú vyčleňované na jednotlivých stupňoch velenia.

Ničenie vzdušných výsadvkov a jeho dopravných prostriedkov v priestore sústreďenia a vo východiskovom priestore pre vysadenie vykonáva frontové letectvo, raketové vojsko armády a frontu.

Za letu a pri vysadzovaní môžu byť výsadvky účinne ničené stíhacím letectvom, vojskami PVO a vojskovými prostriedkami zväzkov, armád, frontu a štátu.

Na ničenie vysadených výsadvkov sa používajú zálohy alebo časť vojsk druhých sledov, delostrelectvo, raketové vojsko, vojskové a stíhacie bombardovacie letectvo, rozmiestnené v bezprostrednej blízkosti vo frontovom pásme.

Na teritóriu okruhov sa používajú teritoriálne sily a prostriedky okruhov, jednotiek ľudových milícií a Ministerstva vnútra.

Pri plánovaní operácie a boja musí byť obrana proti vzdušným výsadvkom zahrnutá v rozhodnutí veliteľov na všetkých stupňoch velenia. Musí zahŕňať systém **protivýsadvkovej obrany**, ktorý sa vytvára pre boj so vzdušnými výsadvkami nepriateľa, jeho aeromobilovými vojskami, ktoré môžu byť použité v operačnej a bojovej zostave vlastných vojsk a spravidla tvorí:

- systém prieskumu, vyhľadávania a sledovania vzdušných výsadvkov,
- uskupenie špeciálne vyčlenených vojsk,
- plánované údery raketového vojska a letectva,
- systém paľby delostrelectva,
- systém protivýsadvkových zátarasov v priestoroch možného vysadenia výsadvkov.

Na **teritóriu okruhu** môže obrana proti vzdušným výsadvkom nepriateľa zahŕňať:

- systém prieskumu, vyhľadávania a sledovania vzdušných výsadvkov,
- uskupenie síl a prostriedkov okruhu, jednotiek ľudových milícií a Ministerstva vnútra.

V podmienkach teritória protivýsadvková obrana bude mať spravidla za cieľ zabezpečenie ochrany a obrany mobilizačného rozvinutia vojsk, vojenských objektov a zariadení, miest velenia, životne dôležitých priestorov a objektov národného hospodárstva, komunikačných ťahov a objektov, spojovacích prostriedkov, energetických, hydrotechnických zariadení, vodných zdrojov a pod.

Všetky tieto opatrenia je účelné plánovať už v mieri a zahrnúť ich do Plánu ochrany a obrany teritória. Je potrebné, aby jednotlivé opatrenia boja proti vzdušným výsadvkom zahrnovali úlohy a vyčlenenie síl a prostriedkov.

Úlohy prieskumu, vyhľadávania a sledovania v zostave nepriateľa môžu plniť: samostatné prieskumné hliadky, prieskumné skupiny, odriady od vševojskových plukov, zväzkov a armád prvého sledu. Vo frontovom pásme obrany tieto úlohy môžu pl-

níť pozorovateľa vzdušného nepriateľa, rádiotechnické hlásky PVO a PVOS, teritoriálna radiačná hlásna sieť (TRHS), orgány vojskovej a teritoriálnej poriadkovej služby, hliadky CO, stanice VB a prieskumné jednotky LM.

Na boj s výsádkami sa spravidla vyčleňujú zvlášť určené a vopred pripravené sily a palebné prostriedky vševojskových zväzkov a útvarov druhov vojsk, ktoré sú v pohotovosti na boj proti výsádkom nepriateľa.

Na boj s taktickými výsádkami nepriateľa o sile roty až práporu sa spravidla vyčleňujú od vševojskových plukov motostrelecký prápor až pluk na BVP a časť divízie delostrelectva.

Na boj s takticko-operačnými výsádkami o sile vzdušnej výsádkovej brigády treba vyčleniť sily do vševojskového zväzku (motostreleckej divízie na BVP alebo tankovej divízie) z prvého alebo druhého armádneho pásma obrany, armádne delostrelectvo a vojskové letectvo.

Ničenie operačných výsádkov o sile vzdušnej výsádkovej divízie sa bude vykonávať spravidla silami a palebnými prostriedkami veliteľa frontu divízií miestnymi na frontovom pásme obrany, frontovým letectvom, delostrelectvom a raketovým vojskom.

Na teritóriu okruhu sa budú využívať na ničenie výsádkových prepádov a diverzných výsádkových skupín sily a prostriedky vojenských okruhov, Ľudových milícií, Ministerstva vnútra a Civilnej obrany.

Zodpovednosť za boj s výsádkami nepriateľa má v pásme obrany divízie veliteľ divízie, v pásme obrany armády na prvom alebo druhom armádnom pásme veliteľ armády a na frontovom pásme obrany veliteľ frontu. Za frontovým pásmom bude väčšinou zodpovedať za boj s výsádkami nepriateľa veliteľ príslušného vojenského okruhu. Pokiaľ bude treba na boj s operačným výsádkom v obrannom pásme armády vyčleniť frontové prostriedky môže boj riadiť veliteľ frontu.

Teritoriálne orgány zodpovedajú za protivýsádkovú obranu na svojom teritóriu podľa rozhodnutia ministra národnej obrany.

Boj s nepriateľskými výsádkami pri nedokončenom mobilizačnom a operačnom rozvinutí vojsk bude mať svoje **zvláštnosti**. Tieto zvláštnosti budú spočívať predovšetkým v tom, že časť vojsk nebude zmobilizovaná a bojovo zladená. Použitie vševojskových mobilných a vysoko efektívnych síl a prostriedkov vševojskových zväzkov a útvarov bude obmedzené. Zvlášť nedostatky síl vševojskových jednotiek budú patrne v hĺbke bojovej zostavy frontu a za

tylovým priestorom frontu. Obdobná situácia bude za frontovým pásmom pri odchode zmobilizovaných zväzkov a útvarov z priestoru teritória.

Všetky tieto zvláštnosti sa musia zvažovať pri plánovaní boja proti výsádkom nepriateľa.

V pláne ochrany a obrany pásma frontu a teritória musia byť splňované a zladené varianty použitia síl a prostriedkov, ktoré sú v pásme frontu a na teritóriu okruhu pred mobilizačným rozvinutím vojsk a po ich mobilizačnom rozvinutí.

Za frontovým pásmom obrany treba plánovať variant boja s nepriateľskými výsádkami po odchode zmobilizovaných vojsk. Možnosti použitia zmobilizovaných vojsk na teritóriu okruhu bude tiež závislé od ich predurčenia, preto ich použitie nesmie narušiť ich plánovanú bojovú úlohu.

Na priame ničenie výsádkov nepriateľa treba plánovať jednotky ČSEA dislokované na teritóriu, jednotky Ľudových milícií a Ministerstva vnútra.

Jednotky Ľudových milícií sú ozbrojenou zločkou KV KSČ (OV KSČ). Môžu byť použité pri vyhľadávaní, pátraní a likvidácii nepriateľských výsádkov. Súhlas na ich použitie dáva vedúci tajomník KV KSČ (OV KSČ), ktorý je predsedom Rady obrany kraja (okresu).

Orgány MV (KS ZNB, OO VB) nesú plnú zodpovednosť za aktívne a rýchle vyhľadávanie a ničenie nepriateľských diverzných skupín. Ďalej na tieto úlohy môžu byť využité vojenské školy, učilištia, ktoré sú dislokované na teritóriu.

Vzhľadom na dôležitosť zabezpečenia ochrany a obrany teritória za brannej pohotovosti štátu ukazuje sa nevyhnutnosť mať na stupni okruhu, kraja vlastné teritoriálne jednotky, pohotovostné oddiely, vybavené účinnými prostriedkami na boj proti výsádkom a na zabezpečenie úloh obrany a ochrany teritória. Tieto jednotky mobilizačne postaví za brannej pohotovosti štátu, ale v mieri ich pripravovať na plnenie špecifických úloh ochrany a obrany teritória.

Úspech boja proti vzdušným výsádkom nepriateľa bude závislý od reálneho splňovania použitia síl a prostriedkov dislokovaných na teritóriu okruhu v jednotlivých variantoch ich možného použitia a zariadenia súčinnostných úloh medzi použitím a činnosťou vojenských a nevojenských zložiek teritória.

Hlavnými organizátormi boja s nepriateľskými výsádkami budú vojenské teritoriálne orgány, zvlášť veliteľ vojenského okruhu a náčelníci krajských a okresných vojenských správ. Je preto povinnosťou týchto veliteľov a náčelníkov reálne splá-

novat zásadné opatrenia a zabezpečenie činnosti pri organizácii protivýsadkovej obrany na svojom teritóriu.

Hlavný riadiaci orgán za brannej pohotovosti štátu, na teritóriu okruhu, kraja a okresu je Rada obrany republiky, kraja a okresu, ktorej členom je veliteľ okruhu, náčelník KVS a OVS. Tento orgán prijíma zásadné rozhodnutia a riadi všetkú činnosť za brannej pohotovosti štátu. Zásadné rozhodnutia Rady obrany budú plniť všetky stranické orgány a orgány štátneho aparátu.

Vychádzajúc z tohto poslania je možné, aby **Rady obrany** na jednotlivých stupňoch v tejto oblasti zameriavali svoju činnosť na:

- reálne splňovanie zásadných operácií a zabezpečenie súčinnosti pri organizácii a vykonávaní ochrany a obrany proti výsadbom; pritom budú vychádzať z možného variantu použitia vzdušných výsadbok na území teritória,

- vyčlenenie síl a prostriedkov na ničenie výsadbok, zabezpečenie súčinnosti vzťahov a delimitácií úloh medzi vojenskými orgánmi, orgánmi EM a MV v tejto oblasti, rýchlosť vykonávania bojovej činnosti, operatívnosť a zabezpečenie velenia; pozornosť je treba venovať vyčleneniu dostatočného počtu síl a prostriedkov.

Preto pri plánovaní boja proti vzdušným výsadbom nepriateľa musí velenie okruhu, KVS a OVS vychádzať z plánu použitia síl a prostriedkov teritória, kraja, okresu a z úloh, súčinnostných vzťahov, v súlade s rozhodnutím Rady obrany.

Pre úspešné splnenie úloh boja proti vzdušným výsadbom treba pripraviť rad opatrení, ktoré sa plánujú a realizujú už v mieri. Súhrn týchto opatrení je potom vyjadrený v Pláne obrany proti vzdušným výsadbom nepriateľa, ktorý je súčasťou Plánu ochrany a obrany teritória vojenského okruhu, kraja a okresu.

Plán obrany proti vzdušným výsadbom môže **obsahovať**:

- vyhodnotenie nepriateľských letísk, z ktorých môžu štartovať lietadlá s nepriateľským výsadbom určeným na činnosť na teritóriu,

- možné náletové smery nepriateľského letectva s výsadbom,

- sily a prostriedky protivzdušnej obrany na jednotlivých náletových smeroch, ktoré môžu pôsobiť proti nepriateľskému letectvu so vzdušným výsadbom,

- pravdepodobné priestory na teritóriu vhodne na vysadenie (pri čom treba hodnotiť ich vhodnosť z hľadiska terénu, naj-

má jeho členitosti, pokrytosti, komunikačných sietí a pod.),

- dôležité komunikačné uzly, cestné a železničné tunely, vodné priehrady a vojenské objekty zvlášť dôležitosti s uvedením akými silami a v ktorom období sú strážené,

- plánované technické opatrenia v priestoroch, ktoré sú vyhodnotené ako vhodné a možné pre vysadenie nepriateľských výsadbok (zriaďovanie umelých prekážok, ktoré môžu znemožniť alebo sťažiť vysadenie, zamínovanie, opatrenia na znemožnenie pristátia lietadiel a pod.),

- rozmiestnenie organických teritoriálnych síl a prostriedkov a vyčlenených síl a prostriedkov, ktoré možno použiť na ničenie nepriateľských výsadbok,

- rozmiestnenie síl a prostriedkov EM a CO,

- varianty použitia síl a prostriedkov na ničenie nepriateľských výsadbok (pri čom treba riešiť najmä tieto otázky: priestory sústredenia pred zasadením proti nepriateľským výsadbom, organizáciu jednotiek určených na boj s nepriateľskými výsadbami, pri čom rešpektovať zásadu, že musia byť veľmi pohyblivé, mať veľkú palebnú silu a byť odolné, osí presunu do priestoru možného zhodu alebo pristátia nepriateľského výsadku, spôsob a časový rozpočet prepravy do priestoru vysadenia nepriateľského výsadku, pri čom pokiaľ možno aspoň časť presunúť do priestoru bojovej činnosti vrtuľníkmi, organizáciu velenia síl určených na ničenie nepriateľských výsadbok v súlade s ostatnými protivýsadkovými opatreniami),

- organické a súčinnostné sily a prostriedky pozorovania a prieskumu (pozorovatelia vzdušného nepriateľa, rádiotechnické hlásky PVOŠ, TRHS — pozemná aj vzdušná zložka — vlastné prieskumné orgány, hliadky CO, stanice VB, prieskumné jednotky EM),

- organizácia pozorovania a prieskumu priestorov vyhodnotených ako najvýhodnejších na zhodenie nepriateľských výsadbok s uvedením úseku alebo rájónu a času vykonávania pozorovania alebo prieskumu,

- priestory zmobilizovania a denných odpočinkov mobilizovaných útvarov a vzámkov s uvedením času pobytu v týchto priestoroch,

- opatrenia na zosilnenie ochrany a obrany objektov zvlášť dôležitosti,

- miesta velenia a spôsob spojenia,

- súčinnostné a hlásne signály,

- lehotu pohotovosti síl a prostriedkov vyčlenených na boj so vzdušnými výsadbami nepriateľa,

- spôsob technického, materiálneho a zdravotníckeho zabezpečenia,

— prehľad síl a prostriedkov, ktoré sú k dispozícii na boj s nepriateľskými výsadkami, a to po jednotlivých obdobiach alebo dňoch.

Plán obrany proti vzdušným výsadbom sa spracúva na mape 1:200 000. Údaje, ktoré nie je možné vyjadriť graficky, možno uviesť v tabuľkách a všetko doplniť vhodnou legendou.

Plán obrany proti výsadbom nepriateľa musí počítať súčasne s bojom proti diverzii, ktorá môže byť koordinovaná s vysadením výsadbok s cieľom znemožniť alebo sťažiť ich ničenie.

Metodika práce pri plánovaní boja s nepriateľskými vzdušnými výsadbami vychádza zo všeobecných zásad stanovených Všeob-R-1 s prihliadnutím na špecifiku boja so vzdušnými výsadbami a krátkym časom na upresnenie alebo splánovanie úlohy, dovedenie rozkazov do vojska a na prípravu jednotiek na boj. Preto táto metodika musí byť časovo upresnená podľa konkrétnej situácie a času, ktorý má veliteľ na prípravu boja, presun do priestoru zhodenia výsadku a času na jeho ničenie.

Pre zabezpečenie **venenia** pri príprave a vedení boja sa využíva:

- stála telefónna, ďalekopisná, rádiová a rádiová sieť ČSĽA,
- spojovacia sieť Ministerstva vnútra,
- spojovacia sieť územných orgánov,
- poľné spojovacie prostriedky jednotiek a útvarov vyčlenených na boj s nepriateľským výsadbom.

Ničenie výsadku sa vykonáva podľa určitých špecifických zásad, ktoré sú závislé od situácie na území, charakteru terénu, síly v priestore zhodenia výsadku a od jeho činnosti.

Boj s výsadbami začínajú predovšetkým tie síly, ktoré sú k výsadbku najbližšie. Tieto síly a prostriedky, ktoré pri zasadení do príchodu hlavných síl majú za úlohu zabrániť zorganizovaniu a rozvinutiu výsadku, a to manévrom vlastných jednotiek, tak aj paľbou z výhodných oporných bodov.

Ďalšia činnosť bude mať charakter postupného narastania síl a palebných prostriedkov. Veľký význam pre úspešný priebeh boja bude mať rozhodná činnosť aj tých malých jednotiek, ktoré zasiahnu do boja okamžite po zhodení výsadku nepriateľa.

Presun vojsk určených na boj s výsadbami sa musí uskutočniť v čo najkratšom čase. Na jeho vykonanie sa môžu použiť aj vrtuľníky.

Boj s výsadbom sa musí vyznačovať rozhodnosťou a rýchlym tempom. Musí predovšetkým zbaviť výsadok možnosti sa po vy-

sadení organizovať, preto ho treba ničiť po častiach, tak ako sa bude vysadenie uskutočňovať. Aktívnym bojom vnútri svojo voľu a nedovoliť mu opustiť priestor vysadenia a vytvoriť tak najvýhodnejšie podmienky pre jeho zničenie.

Výhodným prostriedkom pre ničenie taktických aj operačných výsadbok bude vojskové a frontové letectvo, údery raketového vojska, ktoré v krátkom čase môžu vykonať sústredené údery na plochy, kde sú vysadzované výsadky.

Najcharakteristickou črtou pri ničení výsadbok nepriateľa bude boj menších jednotiek usmernených na ničenie výsadbok po častiach. Tieto jednotky budú viesť boj na rôznych smeroch, rýchlo využívať prevahu na vlastnom území a znalosť terénu. Tieto úlohy budú spojované s celkovým zámyslom na zničenie výsadku zvlášť taktických a takticko-operačných výsadbok, ktoré bude prebiehať ako ničenie obkľúčeného nepriateľa.

Ničenie vzdušných výsadbkových prepádov, výsadbok zvláštného určenia bude mať ráz pátrania a bezpečnosti. V podstate zahrnuje uzavretie priestoru, v ktorom sa výsadok nachádza, jeho vyhľadávanie (prenasledovanie), obkľúčenie (zadržanie) a ničenie.

Organizácia boja s nepriateľskými výsadbami sa v podstate bude uskutočňovať:

- v prípravnom období — kde na základe plánu boja s výsadbami sa vyčleňujú síly a prostriedky, organizuje sa boj, presunujú sa určené síly a jednotky do priestoru činnosti nepriateľského výsadku a zaujímajú sa bojová zostava;
- v období vedenia bojovej činnosti na zničenie výsadbok — v tomto období sa vykonáva pátranie, prieskum a pozorovanie nepriateľského výsadku, uzavretie priestoru zhodenia, zaujatie bojovej zostavy alebo clon a vlastné ničenie výsadku.

Prípravné obdobie môže zahŕňať:

- pozorovanie a prieskum nepriateľského výsadku,
- včasné odovzdanie správ o zhodení a činnosti výsadku,
- prípravu vyčlenených síl a jednotiek na boj,
- prácu veliteľa a štábu na plánovaní alebo upresnení bojovej činnosti a rozhodnutí na zničenie väčších výsadbok,
- organizáciu materiálneho, zdravotníckeho, špeciálne-technického zabezpečenia bojovej činnosti,
- presun útvarov a jednotiek do priestoru bojovej činnosti a zaujatie bojovej zostavy.

V období bojovej činnosti, kedy sa jedná o ničenie taktického a operačného výsadku v podstate táto činnosť zahrnuje vedenie boja s nepriateľom v obkľúčení.

Keď sa jedná o špeciálne výsadky zahrnuje:

- zaujatie čiar a uzavretie výsadku,
- zaujatie východiskovej čiar pátracími skupinami a vykonanie vojskového pátrania, vyhľadávanie a prenasledovanie nepriateľa až do jeho zadržania a zničenia.

Súčasný význam použitia výsadkových vojsk v doktríne NATO a ich nasadenie vo všetkých druhoch boja a operácie dáva predpoklad, že budú použité v počiatočnom období začatia a vedenia boja a operácie, a to v podmienkach nedokončeného mobilizačného a operačného rozvinutia vojsk.

Hlavnou činnosťou týchto výsadv bude od počiatku začatia vojny v podstate narušiť mobilizačné a operačné rozvinutie a režim vojsk a chod národného hospodárstva.

Aby obrana proti výsadvom znemožňovala vykonávať činnosť nepriateľa, bude treba položiť dôraz na reálne splňovanie protivýsadkovej činnosti na území teritória a v priestore mobilizačného a operačného rozvinutia vojsk.

Od začatia agresie nepriateľom zabezpečiť dôslednú realizáciu plánu boja proti výsadvom s dôrazom na:

- zosilnenie prieskumu, zvýšenie bdlosti a ostrážitosti pri ochrane a obrane objektov zvláštnej dôležitosti,
- vysokú bojovú pohotovosť síl a prostriedkov určených na ničenie výsadv,
- organizáciu rýchleho a spoľahlivého systému varovania a výstrahy,
- dokonalú súčinnosť všetkých zložiek, ktoré sa účastnia boja s nepriateľským výsadvom,
- jednoduchosť velenia, nepretržitosť spoľahlivého spojenia.

Úspech pri ničení vzdušných výsadv je podmienený tým, že už v mieri bude týmto otázkam venovaná pozornosť všetkými zainteresovanými zložkami.